

ตัวแบบสมการโครงสร้างประสบการณ์ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะคติทางการเงินทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง

Structural Equation Modeling of Financial Experience, Financial Knowledge, Financial Attitude and Financial Planning Influencing on Financial Behaviors of Bank Employees

วันที่รับบทความ : 18/11/2564

วันที่แก้ไขบทความ : 18/01/2565

วันที่ตอบรับบทความ : 27/01/2565

ชญานิ เรืองบุญกรุด^{1*} และ สิทธิชัย เจริญเศรษฐศิลป์²

Chayanee Ruengboonkrud^{1*} and Sittichai Charoensettasilp²

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบสมการโครงสร้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสบการณ์ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะคติทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ พนักงานธนาคารแห่งหนึ่งจำนวน 500 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็นและการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ผลการวิจัย พบว่า ตัวแบบสมการโครงสร้างที่มีพฤติกรรมทางการเงินสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ พบว่า ประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อความรู้ทางการเงิน ($DE=0.903$) ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนทางการเงิน ($DE=0.966$) และ ทักษะคติทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน ($DE = 0.911$) ทั้งนี้ ความรู้ทางการเงิน และประสบการณ์

¹ นิสิต หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถิติและการวิเคราะห์ธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Graduate Student, Master of Science Program in Statistics and Business Analysis, Faculty of Science, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Assistant Professor Dr., Statistics, Faculty of Science, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

* Corresponding author: E-mail address: imchayanee.pop@gmail.com

ทางการเงิน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมทางการเงิน ($IE=0.150$ และ 0.068) ตามลำดับ ปัจจัยที่สอดคล้องสามารถนำไปบริหารจัดการและการวางแผนทางการเงินของพนักงานธนาคารได้

คำสำคัญ: ความรู้ทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน การวางแผนทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน

Abstract

The research aimed to investigate the consistency of the structural equation model influencing on financial behaviors and the empirical data, and study the causal model of financial experience, financial knowledge, financial attitude and financial planning that influence on financial behaviors. The sample included 500 of bank employees, using the probability sampling and the stratified sampling methods. The data were analyzed by using descriptive statistics and structural equation analysis. The result showed that the structural equation model of financial behaviors is harmonized with the empirical data, and found that financial experience direct influence to financial knowledge ($DE=0.966$) Financial attitude also had direct influence to financial behavior ($DE=0.911$) However, financial knowledge and financial experience had indirect influence to financial behavior ($IE=0.150$ and 0.068), respectively. The corresponding factors can be applied to the management and financial planning of bank employees.

Keywords: Financial Knowledge, Financial Attitude, Financial Planning, Financial Behavior

บทนำ

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีระดับหนี้ครัวเรือนเทียบกับ GDP (Gross Domestic Product) สูงสุด เมื่อเทียบกับสัดส่วนของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา โดยการที่ประเทศไทยมีหนี้ครัวเรือนระดับสูงจะเป็นการกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจไทย (Siam Commercial Bank, 2021) เนื่องจากหนี้ครัวเรือนไทยเป็นปัญหาเรื้อรังในระบบเศรษฐกิจสังคมไทย และปัจจุบันมีสถานะวิกฤตการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้หนี้ครัวเรือนไทยแขวนตัวอยู่สูง (Debt Overhang) ถือเป็นปัญหาของระบบเศรษฐกิจและสังคมไทย ในระดับจุลภาคสะท้อนว่าครัวเรือนจะมีเงินออมอยู่ในระดับต่ำสำหรับใช้ในอนาคต ขณะที่ในระดับมหภาค หากระดับครัวเรือนไม่สามารถดูแลตัวเองและครอบคลุมได้ ส่งผลให้รัฐต้องเพิ่มสวัสดิการสังคม ซึ่งจะสร้างภาระทางการคลังของประเทศ และในที่สุดจะเป็นปัจจัยกระตุ้นการขยายตัวของงบการเงินและการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะข้างหน้า รวมทั้งต่อประสิทธิภาพของมาตรการในการกระตุ้นเศรษฐกิจ งานศึกษาที่ผ่านมาจากข้อมูลของเครดิตบูโร (National Credit Bureau : NCB) ซึ่งไม่รวมหนี้ในระบบหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ และหนี้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เป็นต้น ได้ข้อสรุปว่า ครัวเรือนไทย

มีสุขภาพทางการเงินอ่อนแอลง และมีพฤติกรรมทางการเงินใน 4 ลักษณะคือ 1) เป็นหนี้รายน้อยลง 2) มียอดหนี้ต่อหัวสูงขึ้น 3) เป็นหนี้สั้นขึ้น 4) มีความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ซึ่งสะท้อนถึงการขาดภูมิคุ้มกันทางการเงินเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะความผันผวนของสภาวะภูมิอากาศและโรคระบาด เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ครีวเรือนไทยในระดับฐานรากยังพึ่งพาหนี้ในระบบในระดับสูง นอกจากนี้ วิกฤตการระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้หนี้ครัวเรือนของหลายประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกขยับสูงขึ้น โดยประเทศไทยเร่งตัวเพิ่มขึ้นมา ทั้งจากมูลหนี้ที่เพิ่มขึ้นและเศรษฐกิจที่หดตัวลง (Bank of Thailand, 2021)

ธนาคารแห่งประเทศไทย ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติในการสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทยตามกรอบของ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) เป็นครั้งที่ 8 ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างทุกจังหวัดทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 11,901 ครัวเรือน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะทางการเงินของคนไทย และสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี โดยภาพรวมผลการสำรวจปี 2563 พบว่าคนไทยมีพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินดีขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 71.0 สูงกว่าการสำรวจครั้งก่อนในปี 2561 (ร้อยละ 66.2) และสูงกว่าค่าเฉลี่ยการสำรวจทักษะทางการเงินครั้งล่าสุดของ OECD ในปี 2563 (ร้อยละ 60.5) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน พบว่าคนไทยมีพัฒนาการดีขึ้นในทุกด้าน โดยความรู้ทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 62.9 (ร้อยละ 55.7 ในปี 2561) ปรับตัวดีขึ้นในทุกหัวข้อแต่ยังมีหัวข้อที่สามารถพัฒนาและส่งเสริมเพิ่มเติม ได้แก่ การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน และมูลค่าของเงินตามกาลเวลา ด้านพฤติกรรมทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 71.1 (ร้อยละ 67.8 ในปี 2561) โดยหัวข้อการจัดสรรเงินก่อนใช้และศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือมีคะแนนเพิ่มขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม หัวข้อการบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้มีคะแนนลดลง ขณะที่ด้านทัศนคติทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 82.0 (ร้อยละ 78.0 ในปี 2561) มีพัฒนาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทัศนคติในเรื่องการวางแผนเพื่ออนาคตในระยะยาวเป็นหัวข้อที่มีพัฒนาการจากปี 2561 มากที่สุด ซึ่งความไม่มั่นคงทางรายได้จากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 น่าจะมีส่วนทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ในอนาคตมากขึ้น สำหรับการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงิน พบว่าสัดส่วนผู้มีเงินออมในกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 74.7 ในปี 2563 (จากร้อยละ 72.0 ในปี 2561) และคนส่วนใหญ่มีความตระหนักเรื่องการออมเงินเพื่อใช้ในยามฉุกเฉินและการออมเพื่อการเกษียณ ซึ่งการแพร่ระบาดของ COVID-19 น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนตระหนักถึงความจำเป็นของการเก็บเงินสำรองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม มีเพียงร้อยละ 38 ที่มีเงินสำรองอยู่ได้เกิน 3 เดือนหากต้องหยุดงานกะทันหัน แสดงให้เห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องส่งเสริมการออมให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ แรงจูงใจสำคัญในการออมมาจากการมีเป้าหมายหรือแผนที่ชัดเจนที่จะต้องใช้จ่ายในอนาคต แต่มีเพียงร้อยละ 19.7 ที่จัดสรรเงินเพื่อออกก่อนนำเงินไปใช้จ่าย จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้เป้าหมายการออมไม่สำเร็จ (Bank of Thailand, 2020)

โดยงานวิจัยของ Parrey and Rather (2018) กล่าวว่า หลายคนไม่เข้าใจทักษะทางการเงิน จึงขาดพฤติกรรมในการออม ซึ่งทัศนคติทางการเงินเป็นตัวทำนายพฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง คนที่ให้ความสนใจในการบริหารการเงิน การควบคุมการเงิน การจัดทำงบประมาณ และการออม จะทำให้พฤติกรรมทางการเงินไปในทิศทางที่เหมาะสม และงานวิจัยของ Mendari and Soejono (2020) พบว่าความรู้ทางการเงินจะใช้เป็นตัวชี้วัดในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และธุรกรรมทางการเงินที่ตรงกับความต้องการ ซึ่งสามารถคาดการณ์ผลประโยชน์และยอมรับความเสี่ยงของทางเลือกนั้น ๆ ดังนั้น ชาวอินโดนีเซียที่มีความรู้ทางการเงิน จะสามารถตัดสินใจทางการเงินในทางที่ดีขึ้น เพื่อการวางแผนทางการเงินที่ดีของครอบครัวจะได้ปรับให้เหมาะสม ทั้งนี้ ความรู้ทางการเงินและการวางแผนทางการเงิน เป็นสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจ ซึ่งความรู้ทางการเงินควรเป็นความเข้าใจขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน โดยความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินจะช่วยปรับปรุงการวางแผนทางการเงิน การจัดการทางการเงิน และการควบคุมการเงิน (Soejono & Mendari, 2019) ทั้งนี้ การเปลี่ยนจากวัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่จำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติทางการเงินที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล (Hira & Mugenda, 2000)

อย่างไรก็ตาม ธนาคารแห่งประเทศไทย มีการส่งเสริมความรู้ การวางแผนและวินัยทางการเงินที่ดีให้ระมัดระวังการใช้จ่ายไม่ให้จ่ายเงินเกินตัว และในปี 2561 ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับกลุ่ม Gen Y เพื่อสร้างกลุ่มต้นแบบ ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาอาชีวศึกษา และกลุ่มเริ่มต้นวัยทำงาน (First Jobber) ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม รวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะทางการเงินที่ดีให้สามารถรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง โดยทักษะการบริหารจัดการเงินถือเป็นทักษะที่ต้องให้ความสำคัญ ซึ่งไม่ใช่แค่มีความรู้ แต่เป็นทักษะที่ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับช่วงวัย และเท่าทันกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Bank of Thailand, 2018)

ดังนั้น จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินที่กระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินของผู้คนส่วนใหญ่ในปัจจุบันและในอนาคต โดยเฉพาะวัยทำงานที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและเป็นวัยที่อยู่ในช่วงสะสมความมั่งคั่ง ซึ่งเป็นวัยที่ต้องเตรียมรับมือกับการตัดสินใจทางการเงินในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่ดีให้กับวัยทำงาน จะทำให้วัยนี้มีการวางแผนทางการเงินและการบริหารจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความเป็นอยู่ที่ดี สภาพคล่องทางการเงินมั่นคง และสามารถนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ในอนาคต รวมถึงเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เพื่อรองรับความเสี่ยงทางการเงินที่ไม่แน่นอนในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลุ่มตัวอย่างของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ซึ่งในการศึกษานานวิทย์ครั้งนี้อาจเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินที่มีอยู่แล้วของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา จึงเป็นที่มาของการศึกษานานวิทย์ครั้งนี้ เพื่อเป็น

ประโยชน์ต่อการวางแผนทางการเงินและการบริหารจัดการทางการเงินของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ซึ่งทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน และเป็นแนวทางในการเพิ่มทักษะและพัฒนาความรู้ของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่ดีและเหมาะสมของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง รวมถึงช่วยส่งเสริมให้ฐานะทางการเงินของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งให้มีสภาพคล่องที่ดีและมีการวางแผนการเงินในระยะยาว ไม่ใช่แค่เพียงการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงินในอนาคตด้วยเกษียณและเงินสำรองยามฉุกเฉิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบสมการ โครงสร้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประสิทธิภาพทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิภาพทางการเงิน เป็นหนึ่งในหลาย ๆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อการเรียนรู้ในการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล ดังนั้น นำไปสู่การบริหารการเงินอย่างรอบคอบ (Ameliawati & Setiyani, 2018) และ Frijns, Gilbert and Tourani (2014) กล่าวว่า ประสิทธิภาพทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ได้แก่ การทำรายงานภาษี การคำนวณมูลค่าสุทธิ การออมและการลงทุนต่าง ๆ ทำให้มีประสิทธิภาพทางการเงิน ส่งผลให้มีความรู้ทางการเงินควบคู่ไปด้วย

ความรู้ทางการเงิน เป็นสิ่งที่วัดจากการประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจในองค์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงิน เช่น การคำนวณสินทรัพย์ หนี้สิน เงินออม การลงทุน มูลค่าเงิน เงินเพื่อ อัตราราคาเบี้ย และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน (Lusardi & Mitchell, 2014) และ Sivaramakrishnan, Srivastava and Rastogi (2017) กล่าวว่า ความรู้ทางการเงิน คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจวิเคราะห์บริหารจัดการเงิน เพื่อตัดสินใจทางการเงินที่ถูกต้องและเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาทางการเงิน ดังนั้น หากมีความรู้ทางการเงินสามารถช่วยในการบริหารการเงินและการวางแผนทางการเงินเพื่อสามารถเพิ่มมูลค่าของเงินตามเวลา และเพื่อสร้างผลประโยชน์จากความรู้ทางการเงินที่มีอยู่จากผลตอบแทนของการลงทุนต่าง ๆ รวมถึงเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ฐานะทางการเงินมั่นคงและเหมาะสมต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ทัศนคติทางการเงิน เกี่ยวข้องกับปัญหาทางการเงิน เนื่องจากทัศนคติทางการเงิน ส่งผลต่อปัญหาทางการเงิน เช่น ค้างชำระบิล การคิดใช้จ่ายในระยะสั้น และการขาดความเต็มใจที่จะเก็บออมเป็นทัศนคติทางการเงินที่อาจทำให้เกิดปัญหาทางการเงินได้ (Amanah, Rahardian & Iradiani, 2016)

การวางแผนทางการเงิน มีความสำคัญมากเพราะเป็นกระบวนการของการบรรลุเป้าหมายทางการเงินในอนาคตและนำไปสู่อนาคตที่มั่นคง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการวางแผนทางการเงิน คือ การวางแผนรายรับ รายจ่ายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และช่วยในการจัดลำดับความสำคัญของการวางแผนทางการเงินและจัดสรรเงินให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและในอนาคต รวมถึง การเก็บออมเพื่อการเกษียณอายุ และใช้ในยามฉุกเฉิน (Pratasaria & Agustina, 2020)

พฤติกรรมทางการเงิน เป็นสิ่งสำคัญมากและเป็นองค์ประกอบพื้นฐานมาจากความรู้ทางการเงิน โดย Amagir, Groot, Maassen and Wilschut (2018) พบว่า พฤติกรรมทางการเงินส่งผลในเชิงบวกของแต่ละบุคคล เช่น การวางแผนที่เหมาะสมสำหรับค่าใช้จ่าย การดูแลด้านการเงิน ทัศนคติทางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคต และเพิ่มความรู้ทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ

ความหมายของตัวแปร

ประสบการณ์ทางการเงิน หมายถึง ประสบการณ์ทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเงิน และความรู้ทางการเงินจากประสบการณ์ที่ผ่านมา นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจทางการเงิน รวมถึง การวางแผนทางการเงินและการบริหารจัดการทางการเงิน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเงิน ความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้และความเข้าใจเหล่านี้ในการตัดสินใจให้มีประสิทธิผลในหลากหลายบริบททางการเงิน เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีมีสุขทางการเงิน

การวางแผนการเงิน หมายถึง แนวทางที่ทำให้เราเตรียมความพร้อม และวางแผนการจัดสรรเงินให้เพียงพอในการใช้จ่ายประจำวันและในอนาคต รวมถึงการเก็บออมเพื่อการเกษียณและนำไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน

ทัศนคติทางการเงิน หมายถึง ความรู้สึกและแนวคิดของบุคคลเกี่ยวกับการเงิน ,การกู้ยืม ,การออม และการวางแผนทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง พฤติกรรมการใช้จ่ายและการออม รูปแบบการเก็บออม การแก้ปัญหาทางการเงิน การไตร่ตรองก่อนซื้อ การชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา การเปรียบเทียบศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจ และการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Sivaramakrishnan, Srivastava and Rastogi (2017) จากงานวิจัย พบว่า ความรู้ทางการเงินจะช่วยหลีกเลี่ยงปัญหาทางการเงินในอนาคต จะช่วยไม่ให้รายได้น้อยลง เนื่องจากข้อผิดพลาดในการจัดการหรือการบริหารผิดพลาด ดังนั้น หากมีความรู้ทางการเงินสามารถช่วยในการบริหารและการวางแผนการเงินส่วนบุคคลได้ เพื่อให้สามารถเพิ่มมูลค่าของเงินและได้รับผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น

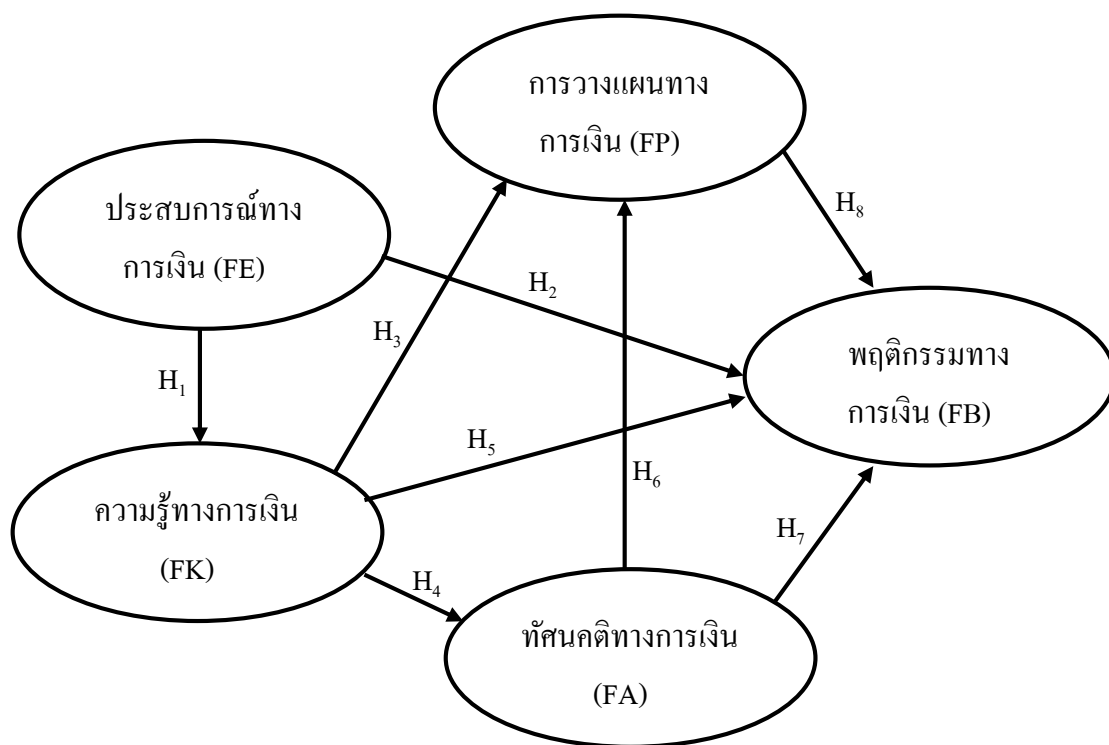
ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน เนื่องจากทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินจะช่วยให้สามารถกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ และมีการวางแผนทางการเงิน การตัดสินใจทางการเงิน และการบริหารการเงินให้ดีขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้

Rai, Dua and Yadav (2019) จากงานวิจัย พบว่า ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน ในขณะที่ความรู้ทางการเงินและรายได้ของผู้ปกครองไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน นอกจากนี้ จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทัศนคติทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนพฤติกรรมทางการเงิน โดยทัศนคติทางการเงินจะได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

Suyanto, Setiawan, Rahmawati and Winarna (2021) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยประสบการณ์ทางการเงิน และความรู้ทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลเชิงลบต่อความรู้ทางการเงิน และประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน นอกจากนี้ จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความรู้ทางการเงินมีความสำคัญและมีบทบาทต่อพฤติกรรมทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน หากนักศึกษาขาดประสบการณ์ทางการเงิน จะนำไปสู่ความรู้ทางการเงินที่ไม่เพียงพอและเพิ่มความเสี่ยงในการตัดสินใจทางการเงิน ดังนั้น นักศึกษาควรมีความรู้ทางการเงินที่เพียงพอ ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเงินที่ดีสามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างชาญฉลาดในการวางแผนและการจัดการทางการเงิน ซึ่งอาจป้องกันปัญหาทางการเงินในอนาคต

สมมติฐานของการวิจัย

- H_1 : ประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อความรู้ทางการเงิน
- H_2 : ประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน
- H_3 : ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนทางการเงิน
- H_4 : ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติทางการเงิน
- H_5 : ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน
- H_6 : ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนทางการเงิน
- H_7 : ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน
- H_8 : การวางแผนทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานธนาคารแห่งหนึ่งจากข้อมูลปี 2564 มีพนักงานทั้งหมดจำนวน 16,275 คน โดยในงานวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิเป็นเพศชายและเพศหญิง รวมทั้งคำนึงแนวคิดการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สถิติในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) ซึ่งมีการกำหนดขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับการกำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งขนาดตัวอย่างควรมีประมาณ 10-20 ตัวอย่างต่อตัวแปรสังเกตได้ (Kaiyawan, 2020) โดยโมเดลในงานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 12 ตัวแปร จึงใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 120-240 จากวิธีการทั้งสอง ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มีความเหมาะสม และคำนึงถึงความเชื่อถือของผลวิจัย ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ คือ จำนวน 500 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบทดสอบวัดความรู้ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 8 ข้อ ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดความรู้ทางการเงินเป็นข้อสอบปรนัยตัวเลือก 4 ข้อ จำนวน

9 ข้อ ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดของ (Suyanto, Setiawan, Rahmawati & Winarna, 2021; Maarten, Lusardi & Rob, 2012; Huston, 2010) ตอนที่ 3 การวัดพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม ทางประสบการณ์ทางการเงิน การวางแผนทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และ พฤติกรรมทางการเงิน โดยจำนวนข้อของแบบสอบถามในแต่ละปัจจัยมีจำนวนข้อละ 5 , 9 ,7 และ 10 ข้อ ตามลำดับ ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดของ (Perry & Morris, 2005 ; John, 2015 ; Xiao & Dew, 2011; Dewi, Febrian, Effendi, Anwar & Nidar, 2020 ; Aydin & Selcuk, 2019; Skagerlund, Lind, Strömbäck, Tinghög & Västfjäll, 2018) โดยใช้มาตราส่วนวัดประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) 5 ระดับ โดยระดับที่ 1 คือ มีการปฏิบัติน้อยที่สุดจนถึงระดับที่ 5 คือมีการปฏิบัติมากที่สุด และตอนที่ 4 แบบบรรยายสอบถามข้อเสนอแนะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และการตรวจสอบความยาก (Difficulty) ในส่วนของแบบทดสอบวัดความรู้ทางการเงิน และความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม รายละเอียดดังนี้ การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบเนื้อหา หลังจากนั้นได้มีการปรับปรุงแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอย่างครบถ้วนและตรงประเด็น ดังนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้ทดลอง (Try Out) กับกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกับที่ผู้วิจัยจะใช้ในการศึกษาของงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ตัวอย่าง โดยหลังจากเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบความยากในตอนที่ 2 ของแบบทดสอบวัดความรู้ทางการเงินซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัยจำนวน 10 ข้อ แต่หลังจากการตรวจสอบพบว่า มี 1 ข้อที่ควรตัดทิ้ง เนื่องจากค่าความยากเข้าใกล้ 1 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ง่ายมากไม่ควรใช้หรือปรับปรุง (Kaiyawan, 2019) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตัดทิ้งข้อคำถามดังกล่าวจำนวน 1 ข้อ ทำให้เหลือจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 9 ข้อ นอกจากนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือหรือความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม โดยดูที่ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไปถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ (Vanichbuncha, 2018) ซึ่งผลการทดสอบความเชื่อถือของแบบสอบถาม พบว่า มีค่า 0.903 ดังนั้น แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบเกณฑ์และพบว่าผ่านเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามชุดนี้ที่ได้ผ่านการตรวจสอบเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

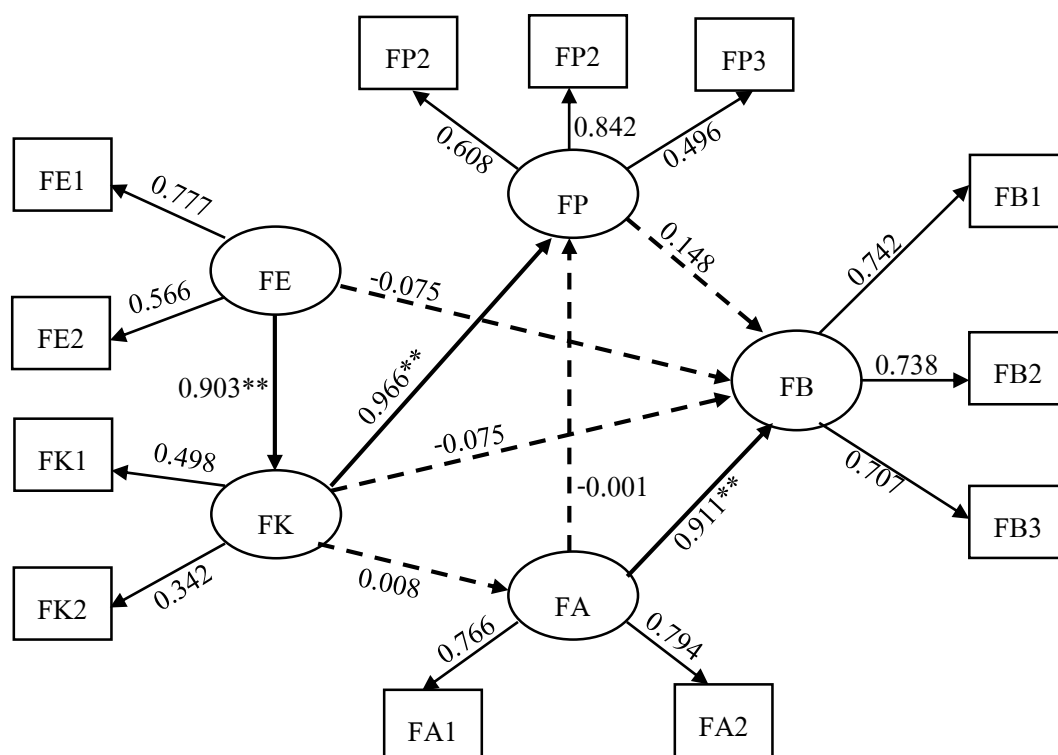
ผู้วิจัยได้จัดทำกรเก็บรวบรวมแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form ของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเองและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และระดับปฏิบัติพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมานในการหาอิทธิพล ประสบการณ์ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน การวางแผนทาง

การเงิน ทักษะคิดทางการเงิน ต่อพฤติกรรมทางการเงิน โดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพนักงานธนาคาร

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งที่จำนวน 500 คน รายละเอียด ดังนี้ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างพนักงานส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 55.4 ซึ่งมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.8 การศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 52.6 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 48.2 ระยะเวลาในการทำงาน 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.8 โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001-60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.0 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.0 และภาระหนี้สินต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.4

ภาพที่ 2 ตัวแบบสมการโครงสร้าง ประสิทธิภาพทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน

จากภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า ค่าดัชนี $\chi^2 = 59.444$, $df = 37$, $p\text{-value} = 0.011$ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.01, relative $\chi^2 = 1.607$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 3.0, GFI = 0.981 NFI = 0.977 และ CFI = 0.991 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.95, RMSEA = 0.035

ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.07, $RMR = 0.016$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.08 ดังนั้น ค่าดัชนีของตัวแบบสมการโครงสร้างที่มีอิทธิพลพฤติกรรมทางการเงิน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประสพการณ์ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และการวางแผนทางการเงิน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ซึ่งผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าอิทธิทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

ตัวแปรผล	R ²	อิทธิพล (Effect)	ตัวแปรสาเหตุ			
			FE	FK	FP	FA
FK	0.816	DE	0.903**	-	-	-
		IE	-	-	-	-
		TE	0.903**	-	-	-
FP	0.933	DE	-	0.966**	-	-0.001
		IE	-	-	-	-
		TE	-	0.966**	-	-0.001
FA	0.000	DE	-	0.008	-	-
		IE	-	-	-	-
		TE	-	0.008	-	-
FB	0.832	DE	-0.075	0.075	0.148	0.911**
		IE	0.068**	0.150**	-	-
		TE	-0.007	0.225	0.148	0.911**

หมายเหตุ : DE = อิทธิพลทางตรง , IE = อิทธิพลทางอ้อม , TE = อิทธิพลรวม

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ความรู้ทางการเงินได้รับอิทธิพลทางตรงจากประสพการณ์ทางการเงิน (DE=0.903) การวางแผนทางการเงินได้รับอิทธิพลทางตรงจากความรู้ทางการเงิน (DE=0.966) และพฤติกรรมทางการเงินได้รับอิทธิพลทางตรงจากทัศนคติทางการเงิน (DE = 0.911) ทั้งนี้ พฤติกรรมทางการเงินได้รับอิทธิพลทางอ้อม จากความรู้ทางการเงิน และประสพการณ์ทางการเงิน (IE=0.150 และ 0.068) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	เส้นทาง	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
H_1 : ประสิทธิภาพทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อความรู้ทางการเงิน	FE -->FK	สนับสนุน
H_2 : ประสิทธิภาพทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน	FE -->FB	ไม่สนับสนุน
H_3 : ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนทางการเงิน	FK -->FP	สนับสนุน
H_4 : ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติทางการเงิน	FK -->FA	ไม่สนับสนุน
H_5 : ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน	FK -->FB	ไม่สนับสนุน
H_6 : ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนทางการเงิน	FA -->FP	ไม่สนับสนุน
H_7 : ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน	FA -->FB	สนับสนุน
H_8 : การวางแผนทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน	FP -->FB	ไม่สนับสนุน

จากตารางที่ 2 ผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมมติฐานที่ 1, 3 และ 7 สนับสนุนผลการทดสอบสมมติฐาน นั่นคือ ประสิทธิภาพทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อความรู้ทางการเงิน ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนทางการเงิน และ ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน

สรุปและการอภิปรายผล

จากการวิจัย พบว่า ตัวแบบสมการโครงสร้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประสิทธิภาพทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า ประสิทธิภาพทางการเงินมีอิทธิพลต่อความรู้ทางการเงิน กล่าวคือ เมื่อพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งมีประสิทธิภาพทางการเงินทำให้สามารถบริหารจัดการเงิน และใช้ประสิทธิภาพทางการเงินในการต่อยอดความรู้ทางการเงิน โดยการนำเงินไปลงทุนเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ เช่น การลงทุน

ในตลาดหุ้น และการออมเงินที่ไม่ใช่ในสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นการแปลงสภาพของเงินที่สามารถนำมาเพิ่มกำไรได้ และช่วยในการตัดสินใจทางการเงินได้อย่างดี รวมถึงสามารถใช้ประสบการณ์ทางการเงินในการตัดสินใจและเพิ่มทักษะทางการเงิน ก่อนนำเงินไปลงทุน โดยใช้ประสบการณ์ทางการเงินและทักษะความรู้ทางการเงินที่มีในการคาดการณ์ผลประโยชน์และประเมินความเสี่ยงจากการลงทุน ดังนั้น ถ้าพนักงานมีประสบการณ์ทางการเงิน จะทำให้พนักงานมีความรู้ทางการเงินเพิ่มขึ้น และส่งผลให้พฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม โดยความรู้ทางการเงินที่ดี จะเป็นสิ่งที่สะท้อนทำให้เกิดความตระหนักถึงการใช้จ่ายทางการเงิน หากพนักงานมีความรู้ทางการเงินน้อย จะทำให้มีพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาภายหลังหรืออาจส่งผลกระทบต่อการเงินในอนาคต ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงิน นั่นคือ พนักงานมีความรู้ทางการเงิน เช่น ผลตอบแทนความเสี่ยงจากการลงทุน อัตราดอกเบี้ย ความรู้ ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์และธุรกรรมต่าง ๆ และ มูลค่าของสินทรัพย์ ซึ่งความรู้ดังกล่าว ทำให้พนักงานมีการวางแผนทางการเงินและออมเงิน เพื่อใช้ในวัยเกษียณ และสามารถรับมือกับปัญหาทางการเงินที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ รวมถึงพนักงานมีการฝากเงินในบัญชีออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป้าหมายทางการเงินในอนาคต และ ทักษะคิดทางการเงินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า พนักงานมีทักษะคิดทางการเงินที่ดี ส่งผลให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม อันได้แก่ มีการออมเงินไว้ใช้จ่ายเพื่อฉุกเฉินและเจ็บป่วย มีการตั้งเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว เพื่อใช้จ่ายยามชราหรือเกษียณอายุ รวมถึงพนักงานมีการชำระเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้ตรงเวลา และ ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนที่จะใช้จ่ายเงิน

ประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อความรู้ทางการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sereetrakul (2014) พบว่า ควรส่งเสริมประสบการณ์การบริหารจัดการเงิน ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์อาจทำได้ โดยการจัดอบรมให้ความรู้ และสร้างทัศนคติที่ดีทางการเงินทำให้เห็นความสำคัญของการออมเงิน ซึ่งผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดนักศึกษา เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการประหยัด ลดค่าใช้จ่าย เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการนำแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นบุคคลต้นแบบให้นักศึกษา ทั้งนี้ ด้านความรู้ทางการเงินและด้านทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dewi, Febrian, Effendi and Anwar (2020) กล่าวว่า งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ทางการเงิน ความตระหนักทางการเงิน ประสบการณ์ทางการเงิน และการรับรู้ทางการเงินต่อพฤติกรรมทางการเงินของอาจารย์ในเกาะชวากลางประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ความรู้ทางการเงิน ความตระหนักทางการเงิน ประสบการณ์ทางการเงิน และการรับรู้ทางการเงินมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งการรับรู้ทางการเงินได้รับอิทธิพลมาจาก ความรู้ทางการเงิน ความตระหนักทางการเงินและประสบการณ์ทางการเงิน โดยคนที่มีความรู้ ความเข้าใจทางการเงิน และความตระหนักทางการเงิน รวมถึงประสบการณ์ทาง

การเงินจะทำให้เข้าใจถึงการบริหารจัดการเงิน โดยประสบการณ์ทางการเงินที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการบริหารเงินในอนาคต ดังนั้น อาจารย์ในเกาะชวากลาง ประเทศอินโดนีเซีย จำเป็นต้องพัฒนาความรู้ทางการเงินความตระหนักทางการเงิน เพื่อช่วยในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ฉะนั้นประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน

ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนทางการเงิน การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าพนักงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงิน ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับความรู้ทางการเงิน เพื่อส่งเสริมการวางแผนทางการเงินให้บรรลุตามเป้าหมายทางการเงิน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mendari and Soejono (2020) พบว่า ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงิน และ Hutabarat and Wijaya (2020) การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ระดับความรู้ทางการเงินและการวางแผนการเงินในวัยเกษียณของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย ผลการศึกษานี้ คือ ความรู้ทางการเงินของเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางการเงินระดับน้อย ขณะที่อาจารย์มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อการวางแผนการเงินในวัยเกษียณของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย

ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Herleni and Tasman (2019) ทัศนคติทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน และการควบคุมทางการเงินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการทางการเงิน และสอดคล้องกับงานวิจัย Xiao and Dew (2011) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ทางการเงินและทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อ พฤติกรรมทางการเงิน และ Danes and Hira (1990) ผลปรากฏว่า ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริหารการเงิน และพฤติกรรมการบริหารการเงินมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจทางการเงิน ซึ่งผู้วิจัยแนะนำว่าควรให้ความสำคัญกับทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมการบริหารการเงินเป็นสิ่งสำคัญก่อให้เกิดความพึงพอใจทางการเงิน

ความรู้ทางการเงินและประสบการณ์ทางการเงินมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมทางการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Coskun and Dalziel (2020) พบว่า ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมทางการเงิน โดยทัศนคติทางการเงินเป็นตัวกลางในความสัมพันธ์ และ Iramania and Lutfia (2021) พบว่า ประสบการณ์ทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ฐานะการเงิน และสถานภาพการสมรส ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมทางการเงิน โดยขัดแย้งกับงานวิจัยของ Herleni and Tasman (2019) ผลการศึกษารูปว่า ความรู้ทางการเงิน และการควบคุมการเงิน มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการจัดการทางการเงิน และ งานวิจัยของ Inlakorn (2020) เผยว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ทางการเงินที่น้อย นำไปสู่พฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสม ซึ่งทำให้ทราบว่า ความรู้ทางการเงินมีผลกระทบในเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน และงานวิจัยของ Asih and Khafid (2020) ความรู้

ทางการเงินและทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการบริหารการเงินส่วนบุคคล และงานวิจัยของ Chuah, Kamaruddin and Singh (2020) ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ระบุว่า ทัศนคติทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน และประสิทธิภาพทางการเงินของตนเองมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการจัดการทางการเงิน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า พนักงานต้องตระหนักหมั่นศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ทางการเงิน ความเสี่ยงทางการเงิน เครื่องมือทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้ และ ความเข้าใจ และประสบการณ์ทางการเงินเหล่านี้ นำมาใช้ในการตัดสินใจให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อให้คุณภาพชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีสภาพคล่องทางการเงินที่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในปัจจุบัน และในอนาคต รวมถึงเพื่อให้พนักงานมีแรงกระตุ้นให้เริ่มมองเห็นความสำคัญของพฤติกรรมทางการเงินในการใช้จ่ายของตนเองและเป็นการรองรับความเสี่ยงทางการเงินที่ไม่แน่นอนในอนาคต ทั้งนี้ พนักงานควรให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงิน โดยการจัดสรรเงินให้เพียงพอในการใช้จ่ายประจำวันและในอนาคต รวมถึงการเก็บออม เพื่อการเกษียณและนำชีวิตไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ธนาคารควรส่งเสริมนโยบาย และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่พนักงาน ในธนาคารเพื่อให้ทราบและตระหนักถึงการวางแผนทางการเงิน โดยการผลิตสื่อให้ความรู้ ที่น่าสนใจ สามารถเข้าใจได้ง่ายในทุกระดับตั้งแต่พนักงานไปจนถึงระดับผู้บริหาร เพื่อทำให้พนักงานธนาคาร มีความรู้และความเข้าใจทางการเงินมากยิ่งขึ้น ประกอบกับเพื่อให้มีความสามารถในการวางแผนทางการเงิน บริหารจัดการเงิน ส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่ดี และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับ ระดับรายได้ของตนเอง อย่างไรก็ตาม ธนาคารควรสำรวจการออกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เพื่อให้ สอดคล้องและตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการออม การลงทุน และ การประกันภัย ให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในทุกระดับการศึกษา และเหมาะสมกับ ทุกระดับรายได้ เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีมีสุข

ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน เช่น ปัจจัยความตระหนักทางการเงิน และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อนำมาต่อยอดงานวิจัยฉบับนี้ออกไป ในแง่มุมของการศึกษาตัวแปรที่จะทำให้บุคคลทั่วไปหรือกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาให้ความสำคัญกับ พฤติกรรมทางการเงิน และเป็นแนวทางในการเพิ่มทักษะและพัฒนาความรู้ของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่ดีและเหมาะสม
2. ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงกลุ่มพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งเท่านั้น ซึ่งหากต้องการข้อมูล ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ควรเลือกศึกษากลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งต่อไปที่แตกต่างจากเดิม

ได้แก่ พนักงานธนาคารที่แตกต่างกัน กลุ่มวัยที่แตกต่างกัน อาชีพที่แตกต่างกัน หรือรายได้ที่แตกต่างกัน โดยนำกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบ เพื่อให้ได้รับผลข้อมูลจากงานวิจัยที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. การเลือกใช้เทคนิคการวิจัย อาจนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธีอื่น เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Amagir, A., Groot, W., Maassen, H., & Wilschut, A. (2018). A review of financial-literacy education programs for children and adolescents. *Citizenship Social and Economics Education*, 17(1), 56-80.
- Amanah, E., Rahardian, D., & Iradiant, A. (2016). Pengaruh financial knowledge, financial attitude dan external locus of control terhadap personal financial management behavior pada Mahasiswa S1 Universitas Telkom . *E- Proceeding of Management*, 3(2), 1228-1235.
- Ameliawati, M., & Setiyani, R. (2018). The influence of financial attitude, financial socialization, and financial experience to financial management behavior with financial literacy as the mediation variable. *KnE Social Sciences*, 3(10), 811.
- Asih, S. W., & Khafid, M. (2020). Pengaruh financial knowledge, financial attitude dan income terhadap personal financial management behavior melalui locus of control sebagai variabel intervening. *Economic Education Analysis Journal*, 9(3), 748-767.
- Aydin, A. E., & Selcuk, E. A. (2019). An investigation of financial literacy, money ethics and time preferences among college students : A structural equation model. *International Journal of Bank Marketing*, 37(3), 880-890.
- Bank of Thailand. (2018). *Bank of Thailand and the solution to household debt problems*. Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/Report/Pages/AnnualReport2018_box04.aspx.
- Bank of Thailand. (2020). *Results of the Thai financial skills survey (Financial literacy) Year 2020 and the implementation of financial literacy promotion of BOT*. Retrieved from <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/2021/Pages/n7764.aspx>.
- Bank of Thailand. (2021). *Public debt relief mission*. Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_3Aug2021.aspx.
- Bonga, W. G., & Mlambo, N. (2016). Banks and financial literacy enhancement in Zimbabwe. *Journal of Economics and Finance*, 7(2), 69-74.

- Chuah, S. C., Kamaruddin, J. N., & Singh, J. K. (2020). Factors affecting financial management behaviour among University Students. *Malaysian Journal of Consumer and Family Economics*, 25(7), 154-174.
- Coskun, A., & Dalziel, N. (2020). Mediation effect of financial attitude on financial knowledge and financial behavior: The case of university students. *International Journal of Research in Business & Social Science*, 9(2), 1-8.
- Danes, S. M., & Hira, T. K. (1990). Knowledge, attitudes, and practices in the use of credit cards. *Home Economics Research Journal*, 18(1), 223–235.
- Dewi, V. I., Febrian, E., Effendi, N., & Anwar, M. (2020). Does financial perception mediating the financial literacy on financial behavior? A study of academic community in Central Java Island, Indonesia. *Montenegrin Journal of Economics*, 16(2), 33-48.
- Dewi, V. I., Febrian, E., Effendi, N., Anwar, M., & Nidar, S. R. (2020). Financial literacy and its variables : The Evidence from Indonesia. *Journal of Scientific Papers Economics & Sociology*, 13(3), 133-15.
- Frijns, B., Gilbert, A., & Tourani-Rad, A. (2014). Learning by doing : The role of financial experience in financial literacy. *Journal of Public Policy*, 34(1), 123-154.
- Haque, A., & Zulfiqar, M. (2015). Women’s economic empowerment through financial literacy, financial attitude and financial wellbeing. *Research Journal of Finance & Accounting*, 6(21), 57–66.
- Herleni, S., & Tasman, A. (2019). Pengaruh financial knowledge dan internal locus of control terhadap personal financial management behaviour pelaku umkm kota bukittinggi. *Jurnal Kajian Manajemen dan Wirausaha*, 270(1), 270-275.
- Hira, T., & Mugenda, O. (2000). Gender differences in financial perceptions, behaviors and satisfaction. *Journal of Financial Planning*, 13(2), 86–92.
- Hogarth, J. M., & Hilgert, M. A. (2002). Financial knowledge, experience and learning preferences : Preliminary results from a new survey on financial literacy. *Consumer Interest Annual*, 48(1), 1-7.
- Huston, J. S. (2010). Measuring financial literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.
- Hutabarat, A. S., & Wijaya, C. (2020). Analysis the effect of financial literacy on financial planning for retirement (Case study lecturers and administrative staffs in Universitas Indonesia). *International Journal of Management*, 11(5), 741-750.
- Inlakorn, S. (2020). An analysis of financial literacy of the students at Kasetsart University Sri Racha Campus , *Interdisciplinary Sripatum Chonburi Journal*, 6(2), 78-90.

- Iramania, R., & Lutfia, L. (2021). An integrated model of financial well-being : The role of Financial Behavior. *Accounting*, 7(2), 691–700.
- John, F. (2015). Financial inclusion in Kancheepuram District – Exploring usage in access. *Journal of Economics, Business and Management*, 2(1), 1–8.
- Kaiyawan, Y. (2019). *Principles of research statistics and use of the SPSS program* (6th ed). Bangkok : Chulalongkorn University Printing House.
- Kaiyawan, Y. (2020). *Analysis for Structural Model Equation with AMOS* (2th ed). Bangkok : Chulalongkorn University Printing House.
- Krishna, A., Rofaida, R., & Sari, M. (2010). Analysis The Determinant of Financial Literacy among Students and The Level of Financial Literacy. *Journal Proceedings of The 4th International Conference on Teacher Education*.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and Evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.
- Mendari, A .S., & Soejono, F. (2020). The relationship between basic and advanced financial literacy index and lecturer financial planning. *Jurnal Dinamika Manajemen*, 11(2), 207-215.
- Moore, D. L. (2003). Survey of financial literacy in Washington State : Knowledge, Behavior, Attitudes, and Experiences. *Science and Education Publishing*, 7(3), 232-236.
- Parrey, H. S., & Rather, R. A. (2018). Financial knowledge and financial behavior: A mediational study of Agri-Allied Entrepreneurship. *Journal of Entrepreneurship and Management*, 7(3), 33-41.
- Perry, V. G., & Morris, M. D. (2005). Who is in control? The role of self-perception, knowledge, and income in explaining consumer financial behavior. *Journal of Consumer Affairs*, 39(2), 299–313.
- Pratasaria, D. E., & Agustina, G. (2020). The effect of financial literation on students’s personal financial planning in Malang (Case Study on Pesantren Luhur Malang and Pesantren Al-Barakah Malang). *Hasanuddin Economics and Business Review*, 4(2), 37–43.
- Rai, K., Dua, S., & Yadav, M. (2019). Association of financial attitude, financial behaviour and financial knowledge towards financial literacy : A structural equation modeling approach. *FIIIB Business Review*, 8(1), 51–60.
- Sereetrakul, W. (2014). Factors predicting saving behavior of students in Bangkok Metropolitan Area. *Suthiparithat Journal*, 28(85), 300-315.
- Siam Commercial Bank. (2021). *Thai household debt in the first quarter of the year hit a record high EIC estimates that the Thai economy is likely to experience a debt overhang, resulting*

in a slow recovery of household spending. Retrieved from <https://www.scbeic.com/th/detail/product/7676>.

- Sivaramakrishnan, S., Srivastava, M., & Rastogi, A. (2017). Attitudinal factors, financial literacy, and stock market participation. *International Journal of Bank Marketing*, 35(5), 818-841.
- Skagerlund, K., Lind, T., Strömbäck, C., Tinghög, G., & Västfjäll, D. (2018). Financial literacy and the role of numeracy—How individuals' attitude and affinity with numbers influence financial literacy. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 74(1), 18-25.
- Soejono, F., & Mendari, A. S. (2019). Literasi keuangan dosen-dosen perguruan tinggi di Palembang: Faktor pendapatan, pendidikan, dan kepemilikan produk financial. *Jurnal Manajemen dan Bisnis*, 4(1), 60-83.
- Suyanto, S., Setiawan, D., Rahmawati, R., & Winarna, J. (2021). The impact of financial socialization and financial literacy on financial behaviors : An empirical study in Indonesia. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(7), 169–180.
- Vanichbuncha, K. (2018). *Using SPSS for Windows for analyze data*. Bangkok : Samlada.
- Xiao, J. J., & Dew, J. (2011). The financial management behavior scale : Development and validation. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 22(1), 43-59.

